

A Tátrai-vonósnégyes három hangversenye Szegeden

Szombaton és vasárnap három hangversenyen szerepelt a szegedi közönség előtt Petri Endre zongoraművész közreműködésével a Kossuth-díjas Tátrai-vonósnégyes. Szombaton délután az alsóvárosi MÁV Petőfi művelődési otthonban adtak hangversenyt, ifjúsági közönség előtt, este és vasárnap délelőtt pedig a Zeneművészeti Szakiskola nagytermében. Műsorukon klasszikus szerzők, Haydn, Mozart, Beethoven művei szerepeltek, a szombat esti hangversenyen a romantikus zenét Brahms Zongoraötöse képviselte. A szombat délutáni és a vasárnap délelőtti műsor lényegében majdnem teljesen azonos volt, azzal a különbséggel, hogy a szombati hangversenyen Beethoven

F-dúr vonósnégyesét nem játszották. A Tátrai-vonósnégyest a szegedi közönség is jól ismeri és szereti. Naivitás lenne e három nagyszerű hangverseny kapcsán felfedezni nagyszerű művészetüket. Annyit azonban mégis el kell mondanunk, hogy szegedi hangversenyeikkel ismét újabb híveket szereztek annak a magasrendű és nemes muzsikának, amit a kvartett tagjai, Tátrai Vilmos, Szűcs Mihály, Konrád György és Banda, Ede egész művészetükkel szolgálnak: a vonósnégyesnek.

A vasárnap délelőtti hangversenyen Erdős János mondott az egyes művek előtt bevezetőt. Ez a kitűnően megírt összekötőszöveg jól szolgálta az előadott művek megértését.

Természetjárók elméleti versenye

Hagyományosan minden februárban rendezik meg a fiatalon elhunyt Pály Tivadar emlékére a természetjáró elméleti versenyt. Idén Budapesttel, Szilvásváradal, Péccsel, Székesfehérvárral, Salgótarjánal egyidőben Szegeden is megrendezték a Pály Tivadar természetjáró elméleti versenyt. Szegeden most második alkalommal került erre sor a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Csongrád megyei osztályának rendezésében. Szombaton este állapították meg a verseny eredményét. A versenyzőknek kettős feladatot kellett megoldaniuk. Először írásban kellett felelniük mintegy 20 természetjáró elméleti kérdésre a földrajz, biológia, közlekedés, gazdasági élet stb. területéről. Utána térképészeti feladatokat kellett megoldaniuk.

A versenyt igen nagy leletésre a 17 éves Csák Jolán, a hódmezővásárhelyi Frankel Leó Közgazdasági Technikum III. osztályos tanulója nyerte 9 helyezési ponttal. Az ifjúsági versenyzők között utána második helyre került Gyovai Pirokka, ugyancsak a hódmezővásárhelyi közgazdasági technikum tanulója 10 helyezési ponttal, a harmadik pedig Módos Antal, a Szegedi Rost-, Pamutfonó és Szővőipari Technikum tanulója 17 helyezési ponttal. A felnőttek versenyében első lett Mándoki József (Lokomotív TE szegedi osztálya) 13, Rózsa Gábor (Lokomotív TE szegedi osztálya) 15 és harmadik Lehoczi László (SZEAC természetjáró szakosztálya) 16 helyezési ponttal.

Irodalomkritikánk néhány fogyatékokáról

Nagy jelentőségű

pártokmány került a közvélemény elé, a Társadalmi Szemle februári számában. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága mellett működő Kulturális Elméleti Munkaközösség kidolgozta a magyar irodalomkritika problematikájának téziseit. E tézisek irányadók, több évre szólóan meghatározzák az irodalomkritika területén a tennivalókat, amit úgy foglalhatnánk gyűjtőmondatba, hogy: alapul szolgáljon e tézisek a marxista kritika elmélyítéséhez, és a jelenlegi fogyatékok és torzulások leküzdéséhez.

E pártokmány bevezetőben arról szól, hogy milyen fontos szerepe van irodalmunk eszméi és művészi fejlődésében, népünk műveltségének gyarapításában az irodalomkritikának, és méltatja a marxista kritika eredményeit, határozott fejlődését.

Irodalmi közfelfogásunk és mai irodalmunk fejlődését — állapítják meg a tézisek — az akadályozza leginkább, hogy nem folyik kellő ideológiai, esztétikai harc az irodalmi életünkben jelentkező polgári, kispolgári áramlatokkal szemben. Az irodalmi kritika sok esetben békülegyen kitér az eszméi harc elől, sőt nem egyszer támogatja, elvi igazolja a helytelen tendenciákat.

Az okmányoknak

nagy érdeme, hogy rendkívül alapos, széleskörű és konkrét tényekkel bizonyított elemzést ad az irodalomkritika jelenlegi állapotáról. A polgári esztétizálás, vagy a polgári dekadencia igazolására törekvő »kritikusság« bírálta nem a legveszélyesebb megállapítások, hanem konkrét művekhez, irodalmi folyóiratokhoz, sőt napilapok

megjelölt számaihoz, oldal-számaihoz kötött megállapítások.

Ugyanezt mondhatjuk »a népi — urbanus« ellentét felújítását elmarasztaló megállapításoknál, a revizionista tendenciák, s a szektás szemlélet maradványainak kimutatásánál. Ez az alapos, tényeszerűség igazolja a pártban azt a helyes vizsgálati eljárást, amely a megjelölt tények következetes ellenzése után vonja le a megfelelő elvi konzekvenciákat. Tehát nem klasszikus idézeteket húz az életre, hanem az élet tényeiből von le előremutató marxista következtetést. Ez a vizsgálati módszer a pártban nemcsak az irodalomkritika területének feldolgozásában jelentkezik, hanem már 1956 után, a külföldi jelenségek vizsgálata során honosodott meg a Központi Bizottságban. (Ezt mutatják a munkasztyál helyzetének vizsgálatánál, kulturális életünkre vonatkozó irányelveknél és egyéb nagyhorderejű kérdéseknél alkalmazott egészséges, célravezető vizsgálati módszerek.)

Az irodalomkritikai

tezisek másik nagy jelentősége, hogy konkrét elemzés alapján megmutatja azt is, hol és hogyan kell keresni a meglévő fogyatékok kiküszöbölését. Olyan kérdéseket említi a kritikai munka javítása érdekében, amelyek — az utóbbi években — nem kerültek ennyire konkrétan és határozottan felszínre irodalmi életünkben. Például a »politikai óvatosság«-t, a kritika jórésztének jellegtelenségét, az elvtelen baráti alapon épülő »kritikát«, a hamis tekintélytisztelést, meglévő és az egészséges fejlődést gátló jelenségeket marasztalja el.

Nemcsak irodalomkritikai

megállapításokra vonatkoznak a tézisek. Konstruktív észrevételekkel jelzik színház és filmkritikánk gyengeségeit is.

A »vidék« kulturális életére mindezek éppen olyan érvényesek, mint a fővárosra. És nemcsak az irodalom, a film, a színház kritikáját illetik, hanem a kritika elviselőségét, marxista megalapozottságának szükségességét is jelzik.

Szegeden különös jelentőségű a Kulturális Elméleti Munkaközösség téziseinek megjelenése, mert Szeged országosan is igen fontos kulturális tényező. S a megállapítások — ha Szegedet nem is vizsgálták a tézisek elkészítése alkalmából — talán árnyalt eltérésekkel, de azonosak lehetnek. Az ugyanis helyileg eldönthető, hogy Szeged kulturális, irodalmi életében, tehát a kultúra egy-egy ágában mi a legelőkelőbb, megoldást kívánó kérdés. (A revizionista torzítás-e, a szektáság káros tünetei, az elvtelen baráti alapon álló irodalom-, színházkritika, vagy egyéb jelenségek, mint például az igényesség a művészi munkában, a klikk harcok leküzdése-e stb.)

A szegedi irodalom

a tézisek alapján vizsgálatot érdemelne, különösen kritikai vonatkozásban. 1957 óta ugyanis az élő irodalmat még egyszer sem értékelték a nyilvánosság előtt alapos marxista szemlélettel. Külföldi kisebb-nagyobb kritikai megjegyzések láttak napvilágot, megjelent művek esetében, de a szegedi irodalom egészének értékét, pozitív hatását a megyére, illetve Dél-Magyarországra irodalmára nem vizsgálta senki. A Szegeden folyó irodalomkritikai munkásságot, erőnyeit, hibáit még nem nézték meg illetékesek. Érdemes lenne a tézisek alapján e mulasztást pótolni. Ugyanezt lehet mondani színházkritikánkról is. Itt is elkelne évekre visszamenő alapos elemző munka.

Most, kulturális szerveinkben, irodalmi és napilapjaink szerkesztőségeiben, kultúrpolitikai rovatokban a tézisek tanulmányozása folyik, összekötve azzal a belső vizsgálódással, amely az egészséges vonások továbbfejlesztését és a tézisekben jelzett fogyatékok megszüntetését eredményezi. Mert ez a pártokmány hosszú évekre meghatározza irodalomkritikai munkánkat.

Meghalt Révész Jenő elvtárs

Révész Jenő elvtárs, a munkásmozgalom régi harcosa, az Esti Hírlap főszerkesztője életének 60. évében, súlyos betegségben elhunyt. Az avatott tollú, harcos kommunista újságíró a Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti bizottsága, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége és az Esti Hírlap saját halottjának tekintti.

Lengyelország 125 géptípust gyárt a szocialista tábor számára

A termelés szakosítása a szocialista országok közötti együttműködés fejlett formája. Az utóbbi két évben a KGST-tagállamok különösen nagy gondot fordítottak a szakosításra a gépipar területén. 1959-ben és 1960-ban három állászakon — Tiranában, Szófiában és Budapesten — már pontosan ki is jelölték — melyik állam, milyen géptípusok gyártására specializálja magát. A tagállamok összesen 544 típust osztottak fel maguk között, s ezek közül 125 gyártását Lengyelország vállalta.

Miljutyin operettje a Szegedi Nemzeti Színházban

Nyugtalan boldogság

A színház új bemutatójáról szólva, azt hisszük, nyugodtan eltekinthetünk attól az egyébként helyes és megszokott eljárástól, hogy az előadás értékelését a bemutatott mű elemzésével kezdjük. Hiszen ez az operett ismert és népszerű mű, »Szibériai rap-szódia« címmel évekel ezelőtt már láttuk változatát a szegedi színházban, filmet is készítettek belőle, legnépszerűbb részletei pedig szinte naponta szerepelnek a rádió műsorában: aligha kell tehát valakinek is, mint újdonságot, bemutatni. Annyit azonban mégis elmondhatunk róla, hogy kivételesen jól sikerült alkotás, elsősorban azért, mert rendkívül vonzó zenéjének méltó párja a kitűnő szövegkönyv.

Sok olyan operettet ismerünk, amelyeknek a zenéje ugyan az átlagosnál sokkal jobb, de a cselekménye bárgyún kezdetleges. Ebben a műben azonban olyan történetet látunk a színpadon, amely azonfelül, hogy szellemes és épkézláb történet, a műfajban szokatlanul mély mondanivalót és tanulságokat is közöl. Meghózza egyáltalán nem valami tudáskereső erőtellességgel, kilépve a műfaj kereteiből, a mondanivaló itt természetes könnyedséggel bontakozik ki. Ez teszi a művet rendkívül sikerültté, és még a legújabb operettirodalomban is kivételessé. Ezért üdvözljük örömmel műsorra tűzését.

Ezenfelül el kell még mondanunk a darabról, hogy nem teljesen azonos a »Szibériai rap-szódia«-val. Az átdolgozás azonban a lényegét, a cselekmény fő vonalát nem érintette, bővítést és gazdagodást jelent, táncokban és zenében is. Azt mondhatnánk, a »Nyugtalan boldogság« látványosabb változata a »Szibériai rap-szódia«-nak.

A szegedi előadás rendezésének egyik érdeme, hogy valóban szép, látványos előadást produkált, amelyben még az olyan, cselekmény szempontjából kevésbé jelentős részek, mint például az első felvonás harmadik képe, sem válnak egy percre sem unalmassá. Nemcsak a kitűnő zenének, hanem kétségkívül Horváth József rendezői munkájának is szerepe van ebben. Mindezt elismerve és méltányolva azonban el kell mondanunk, hogy egyes részletek megoldá-

sával vitatkoznunk kell. Különösen a vadászlegenda rendezését kifogásoljuk: itt a látványosság már egy kicsit a giccs felé hajlik, s a tündérvilágnak és kísérőének bevonulása, merev mesterkétséggel, sajnos, erősen emlékeztet az ötven év előtti operettek színpadi megoldásaira. Nem is beszélve arról, hogy a jelenet ilyen feljegyzése teljesen megtöri az egész mű népi stílusát és realizmusát. Szerencsésebb lett volna olyan elképzelés megvalósítása, amely a népi gondolatvilághoz, a népköltészethez, a népmesékhez közelebb áll.

Mindez természetesen csak az előadás egy részletére vonatkozik, s nem akarja vitatni a rendezés egyéb érdemeit. Mindenekelőtt azt, hogy az egész előadás tempójában, ritmusában sokszor sodrás és elevenség érvényesül, és hogy valóban sok apró, de korántsem jelentéktelen ötlet, szellemes, színes megoldás díszíti az előadást. Közülük is leginkább azokat emeljük ki, amelyek Burmak, Nyikifor és Nazar alakjához kapcsolódnak.

Bizonyosfokú egyenlenség azonban nemcsak a rendezésben, hanem az egyes alakításokban is jelentkezik. A főszerepet játszó Bordás Dező Andor alakítása, bár semmilyen szempontból nem jelentett meglepetést, a feladatot végül is játékosan, énekesen egyaránt hitelesen oldotta meg. Mére Ottília, mint Natasa szép, kifejező hangjával, kifogástalan énekével hatott; alakítását viszont néhol merevnek, nehézkesnek és hidegnek éreztük. Kátay Endre Burmak-ja legtöbb részletében jól sikerült alakítás. Letagadhatatlan, hogy a szerep is hálás, a szerelmes sofőr egyike az operett legsikerültebb figuráinak, Kátay alakítása azonban mégis kiemelkedő, mert jól kifejezte a szerep lényegét és a részletekben is kimunkált és pontos volt. Lehoczi Zsuzsa Tánja alakítása kedves, rokonszenves, egyszerű kislányt állított elénk a színpadra, öröme, bánata egyaránt hitelesen és meggyőzően. A hangja is szinte épp a szerephez való; a második előadáson még kifejezőbben, szebben énekelt, mint a bemutatón. Nyikifor szerepében La kky József azt csinálta, amit szokott, első-
orban a rutinjára és bizonyos bevált

sablonokra támaszkodott, néhány szellemes megoldása azonban méltán aratott sikert. Második szereposztásban Marosi Károly játszotta ezt a szerepet. Marosinak ez az első nagyobb alakítása önálló és eredeti volt, higgadtabb, nyugodtabb előadásmóddal, a poének erőteljesebb kiemelésével azonban sikerültebb is lehetett volna. Kapitolina, szerepét Décsy Györgyi játszotta, kétségkívül sikerrel, noha nem egyszer modorosan. Pedig Décsy Györgyi tehetséges színésznő, csak hogy itt is, mint a legtöbb szerepében, azt játssza, ami egyszer már sikeresnek bizonyult. Nem az egyes szerepek és figurák sajátosságait kutatja, hanem sablonjaihoz ragaszkodik. Nazar bácsi szintén nagyon hálás szerepét Zádori István alakította. A fontoskodó, de jószívű altiszt alakját szemléletesen és sikerrel formálta meg; kedves humorú játéka méltán aratott sikert. Király Levente Szenyákja egészében jól sikerült, kifejezte az alak lényegét, ami azonban Natasa iránt érzett szerelmét illeti, azt hisszük, ennek kifejezése sok túlzással történt, különösen a harmadik felvonásban, és ez — akármennyire is operettől van szó — bizonyos mértékig rontotta az alakítás hitelét. Ez a hiba természetesen rendezői tévedés is. Borisz rövid szerepében Várady Szabolcs erőteljes és plasztikus volt. Igonyi professzort Putnik Bálint mutatta be, Nyina rövid szerepében Ötvös Erzsit láttuk.

A táncoknak, mint mindig, most is nagy sikerű volt. Arkos Judit és Mezey Károly népi indítékú koreográfiáját a táncosok könnyed és hű előadással váltották valóra.

Szalatsy István zenei vezetése pontos és precíz volt a részletekben, amellyel a zene mondanivalóit is kifejezően közvetítette. Sándor Sándor díszletei sikerültek. A vadászlegenda helyes népi jellegű díszlete azonban ellentétben állt a jelenet egész rendezői megoldásával. Ez is azt bizonyítja — megegyezően visszatérve erre —, hogy a népi szemléletmódnak megfelelőbb kidolgozás a jelenleginél sokkal szerencsésebb lett volna.

Ókrös László

A Szegedi Konzervgyár felvesz gyakorlatlaltal rendelkező

Építőipari technikust,

valamint gyakorlatlaltal rendelkező

Óvónőt

vezető helyre.

13402

Ne tüzelje el a papírhulladékot

A MÉH PÉNZT

ad érte